

ת"פ 1470/03/20 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 1470-03-20 מדינת ישראל נ' פלוני(עציר)

בפני כבוד השופטת עינת אבמן-מולר
המאשימה (המשיבה) מדינת ישראל
נגד הנאשם (המבקש) פלוני (עציר)

החלטה

1. לפניי בקשת הנאשם לביטול כתב האישום מטעמים של הגנה מן הצדק, וזאת בשל מצבו הבריאותי.

2. בבקשה נטען כי הנאשם, בן 83 כיום, חולה בשורה של מחלות כרוניות ומסכנות חיים, תוחלת חייו קצרה ומצבו הקוגניטיבי סבוך, במידה כזו שניהול המשפט נגדו מנוגד לאינטרס הציבורי ולעקרונות של צדק ומצדדיק ביטול כתב האישום. לבקשה צורפו שלוש חוות דעת רפואיות: הראשונה, חוות דעת של פרופ' ריפעת ספדי מיום 19.2.2020; השנייה, חוות דעת של ד"ר רז, רופאו האישי של הנאשם, מיום 7.7.2020; והשלישית, חוות דעת של פרופ' אברהם ויצמן בתחום הפסיכיאטריה, מיום 19.6.2020. בדיון שנערך ביום 26.7.20 הגיש ב"כ הנאשם שתי חוות דעת נוספות: האחת, חוות דעת של פרופ' גדעון אלמוגי, מומחה בכירורגיה, מיום 22.7.20; והשנייה, חוות דעת משלימה של פרופ' ריפעת ספדי מיום 18.3.20. לאחר הדיון ביקש הנאשם להגיש חוות דעת רפואית נוספת מטעם פרופ' גדעון אלמוגי, שנערכה ביום 30.7.2020, בקשה לה התנגדה המדינה.

3. המאשימה התנגדה לבקשה וביקשה לדחות אותה על הסף, מן הטעם שלשיטתה טענת "הגנה מן הצדק" אינה המסגרת המשפטית המתאימה לטענות הנוגעות למצבו הרפואי של הנאשם. לחלופין, כך נטען, יש לדחות את הבקשה לגופה שכן היא אינה צולחת את המבחן התלת-שלבי שנקבע בפסיקה ואין המדובר במקרה חריג בו על בית המשפט לבטל כתב אישום. המאשימה טענה בנוסף כי בהחלטות שהתקבלו על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים נדרשו בתי המשפט (בשני מותבים שונים) לטענות ההגנה לגבי מצבו הרפואי של הנאשם, כאשר בפניהם עמדו חוות דעתו הנ"ל של פרופ' ספדי וסיכום רפואי של ד"ר איתמר רז, וחרף זאת קבעו כי לא ניתן להסתפק בחלופת מעצר ויש להורות על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים.

4. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, אני סבורה שדין הבקשה להידחות.

5. עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. בפסיקה נקבע כי החלת הדוקטרינה נעשית בשלושה שלבים: בתחילה על בית המשפט לזהות את הפגמים שנפלו בהליך בעניינו של הנאשם

ולבחון את עוצמתם; בשלב השני נבחנת השאלה האם קיומו של ההליך פוגע באופן חריף בתחושת הצדק וההגנות, תוך איזון בין האינטרסים השונים שעל הפרק; ובשלב השלישי בוחן בית המשפט את האפשרות לרפא את הפגמים באמצעים מתונים ומידתיים יותר מאשר ביטולו של כתב האישום (ע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ** (31.3.2005)).

6. כאמור, הצדדים חלוקים בשאלה האם טענה לעניין מצב רפואי של נאשם מקומה במסגרת טענת "הגנה מן הצדק". שאלה זו טרם נדונה בפסיקת בית המשפט העליון וטרם נפסקה בה הלכה מחייבת, אך כפי שיפורט להלן בנסיבותיו של מקרה זה איני רואה צורך להידרש בהרחבה לעניין זה. די לומר כי גם אם היה מקום לקבל טענה עקרונית זו, הרי שביטול כתב אישום מחמת מצב בריאותי היה שמור למקרים מיוחדים, חריג שבחריגים, וזאת גם על רקע קיומם של הסדרים חוקיים הנותנים מענה למצבים רפואיים מסויימים, כפי שטענה המדינה. אלא שבנסיבות העניין שלפנינו, ומבלי שאני רואה צורך לקבוע מסמרות בשאלה העקרונית, גם אם היינו צולחים את השלב הראשון במבחן התלת-שלבי, לא עלה בידי ההגנה, על פני הדברים, להראות כי במקרה הנדון לא ניתן יהיה להבטיח לנאשם קיום משפט הוגן בשל מצבו הרפואי, או שקיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגנות, במידה כזו שיש בה להצדיק ביטול כתב האישום.

7. מטעמי צנעת הפרט, אין בכוונתי להיכנס לפרטי הפרטים של בעיותיו הרפואיות של הנאשם ושל המפורט לעניין זה בחוות הדעת, וההתייחסות להלן תהיה בקווים כלליים בלבד. די אם אציין כי חוות הדעת אמנם מלמדות על מחלות רקע לא פשוטות ועל הצורך של הנאשם במעקב רפואי ובטיפול, אך אין בהן כדי להצביע על מצב רפואי קשה שיש בו לשלול מהנאשם את היכולת לנהל את הגנתו או על קיומו של סיכון ממשי ומיידי לשלומו ולחיו של הנאשם עקב ההליכים המשפטיים. כך, בחוות הדעת של פרופ' ריפעת ספדי, שניתנה ביום 19.2.2020, לפני כחצי שנה, על יסוד עיון במסמכים רפואיים של הנאשם וללא בדיקתו, קבע המומחה כי עולה "חשד משמעותי מאוד" לשחמת כבד, שעשויה להסתבך עם אנציפלופתיה כבדית, והמליץ על ביצוע בדיקות נוספות לצורך הערכה נוספת של מצבו. חשדות בעניין המצב הרפואי אין די בהן על מנת לבסס מצב רפואי חמור המצדיק כיום ביטול ההליך הפלילי, אלא לכל היותר יש בכך בסיס לצורך בהמשך בדיקות ומעקב רפואי. גם חוות הדעת המשלימה של פרופ' ספדי מיום 18.3.2020 אינה מניחה מסד כלשהו למצב רפואי המצדיק ביטול כתב האישום, באשר היא עוסקת בסכנה הנשקפת לבריאות הנאשם בתנאי מעצר לנוכח מגיפת הקורונה, וניתנה כפי הנראה לצורך הדיון במעצרו של הנאשם, כאשר הזמן שחלף מאז מתן חוות הדעת מלמד כי שירות בתי הסוהר נותן מענה מספיק בהיבט זה. בחוות הדעת הפסיכיאטרית לא הונח בסיס למצב נפשי השולל מהנאשם את היכולת להתגונן. להיפך, בהתייחס למצבו של הנאשם ציין המומחה, בין היתר, כי הוא "מודע צלול, התמצאות תקינה בכל המובנים... יוצר קשר עין, משתף פעולה באופן מלא...". אשר לחוות דעת של ד"ר איתמר רז מיום 7.7.2020. מדובר ברופא האישי של הנאשם, שניתנה, כמצויין בה, על בסיס תיקו הרפואי של הנאשם ושיחות טלפון יום-יומיות עמו. ד"ר רז פרט את הבדיקות השונות שעל הנאשם לעבור עקב מצבו הרפואי והגיע למסקנה כי ניהול משפט בעניינו ובתנאים בהם הוא מוחזק כעת, תעמידו בסכנת חיים מיידית וממשית ועלולה בסבירות גבוהה להביא לקיצור משמעותי בתוחלת חייו, הקצרה ממילא, אותה העריך כיום במספר חודשים בודדים ועד שמונה עשר חודשים. המומחה סבר כי הנאשם אינו יכול להיות שותף פעיל במשפט, להעיד, ואף לא להתייצב בבית המשפט או להיות פעיל במידה פעילה. לדבריו, הנאשם זקוק לסיוע מלא וסיוע צמוד 24 שעות ביממה, ולדעתו המשפט עשוי לגרום להחמרת המחלקות הכרוניות מהן סובל הנאשם. על פניו, קשה לייחס לחוות דעת זו משקל רב, גם על רקע קרבתו המיוחדת של הרופא לנאשם (כפי שהוזכר בדיון), וגם

על רקע ממצאיו ומסקנותיו שאינם עולים בקנה אחד עם מצבו של הנאשם, כפי שנחזה, ועם האמור בחוות הדעת האחרות, ושאינם כולם בתחום מומחיותו. כך, למשל, לעניין הקביעה בצורך בסיעוד מלא וסיוע צמוד 24 שעות ביממה, מצב שאינו עולה כלל מחוות הדעת האחרות ואף מהתרשמות כללית מהנאשם. כך גם לעניין תוחלת חייו של הנאשם, כאשר לעניין זה מצויה קביעה סותרת בחוות הדעת הנוספת של פרופ' אלמוגי מיום 30.7.2020, שהגשתה התבקשה קודם לדין שנערך היום. בחוות דעת זו נקבע כי תוחלת חייו של הנאשם, אם ימשיך לשהות במעצר למשך תקופה ממושכת, תהיה בין שנתיים לשנתיים וחצי, קביעה שאף אותה יש קושי לקבל נוכח דבריו של המומחה עצמו כי עניין זה אינו בתחום התמחותו. בהתייחס לחוות דעת אחרונה זו יש לציין, כי היא אינה מלמדת על מצב רפואי חמור במידה שלא תאפשר לנאשם לנהל הגנתו. חוות הדעת מתייחסת לצורך בבדיקות ובטיפול, אך בכל הנוגע למסוגלותו של הנאשם לעמוד למשפט לאור מצבו הבריאותי, אין קביעה ברורה ומפורשת כי הדבר אינו אפשרי או יסכן את בריאותו באופן ממשי ומיידי, אלא רק הצבעה על קיומו של קושי וסיכוי שעצם ניהול ההליך ירע את מצבו הבריאותי ואף יקצר יותר את תוחלת חייו.

8. נוכח כל האמור, ומבלי להקל ראש במצבו הרפואי של הנאשם על רקע גילו המבוגר, לא מצאתי כי עלה ביד ההגנה לבסס קיומו של מצב רפואי חמור וחריג, במידה שהיתה מצדיקה מתן סעד קיצוני של ביטול ההליך הפלילי, וזאת גם אם היתה מתקבלת העמדה הגורסת כי מצב רפואי יכול לשמש עילה לביטול ההליך מכוח טענת הגנה מן הצדק.

9. ויוזכר, הבחינה אם קיום ההליך יביא לפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגנות נעשית תוך איזון עם האינטרסים האחרים שעל הפרק. על בית המשפט לאזן בין האינטרסים המצדיקים את העמדת הנאשם לדין לבין האינטרסים התומכים בעמידה על קיומו של ההליך. אל מול טענות הנאשם ניצב הצורך בשמירה על בטחון הציבור והגנה על זכויותיהם של קורבנות עבירה, כאשר במקרה זה האינטרס הציבורי בהעמדתו לדין של הנאשם, משקלו רב בהתחשב בחומרת העבירות ובהיקפן. בהקשר זה יש לציין כי העבירות המיוחסות לנאשם, לפחות בחלקן, בוצעו לכאורה בשנים האחרונות, בעת שהנאשם סבל מאותן בעיות רפואיות להן הוא טוען כיום. הטענה כי מצבו הוחמר עד כי כיום הוא נזקק לסיעוד מלא וסיוע צמוד 24 שעות ביממה, הועלתה כאמור ללא תימוכין ואינה נלמדת מחוות הדעת האחרות שניתנו בעניינו של הנאשם.

10. אשר על כן, אין לקבל את הבקשה לביטול כתב האישום עקב מצבו הרפואי של הנאשם. עם זאת, מובן שאין להתעלם מגילו המתקדם והבעיות הרפואיות מהן סובל הנאשם. ככל שהדבר יתאפשר ובהתאם לצורך שיעלה, יובא הדבר בחשבון בעת קביעת דיוני ההוכחות, משכם ותדירותם, כל זאת בצד הצורך לקיים את ההליך ביעילות ולסיימו בפרק זמן סביר, בפרט בהתחשב בכך שהנאשם עצור עד לתום ההליכים נגדו. עניינים אלה ייבחנו מעת לעת, תוך כדי התקדמות ההליך ובהתאם להתרשמות ממצבו הרפואי של הנאשם.

11. על יסוד כל האמור, הבקשה לביטול כתב האישום נדחית.

ניתנה היום, י"ג אב תש"פ, 03 אוגוסט 2020, בהעדר הצדדים.

המזכירות תשלח העתק ההחלטה לב"כ הצדדים.